

In: Verwer, S.; Schulpen, L.; Ruben, R. (eds.) (2014) Hoe nu verder? 65 jaar Nederlandse ontwikkelingssamenwerking. Arnhem: LM Publishers, pp. 248-258.

Maatschappelijke organisaties, de weg kwijt?

Manuela Monteiro en Kees Biekart

Dit paper over Nederlandse maatschappelijke organisaties beperkt zich tot de gesubsidieerde particuliere organisaties binnen de internationale samenwerking voor ontwikkeling (OS). De rol van het ministerie van Buitenlandse Zaken (Buza) is van grote invloed geweest op de professionalisering en de beleidskeuzes van de particuliere OS-sector. Nu subsidiering steeds meer onder vuur ligt, zoeken ontwikkelingsorganisaties hun heil op de charimarkt dan wel op de zakelijke markt. Dit lijkt ons de weg van de minste weerstand; het leidt bovendien af van de kern en de meerwaarde van hun mandaat. Ontwikkelingsorganisaties doen er beter aan anticyclisch te denken en hun oorspronkelijke politieke opdracht te hervinden: weerwerk bieden, misstanden aan de kaak stellen en oplossingen zoeken in de verbinding tussen mondiale problemen en de Nederlandse samenleving. Dat kun je niet aan de markt overlaten. Wij zijn dan ook van mening dat de overheid dit ruimhartig moet subsidiëren, en dat ontwikkelingsorganisaties daarvoor moeten gaan vechten.

Tegenkracht

Het Nederlandse maatschappelijke middenveld (voortaan: MMV) is divers en kan bogen op een lange traditie. De Nederlandse particuliere ontwikkelingsorganisaties kwamen op in de nadagen van de dekolonisatie van de jaren vijftig. In het ontstaan en de ontwikkeling van de identiteit en omvang van Nederlandse OS hebben deze organisaties een voortrekkersrol gespeeld: Novib (opgericht in 1958) als niet-kerkelijke organisatie, Cebemo (1961, later Cordaid) en ICCO (1964) vanuit respectievelijk de missie en de zending, en Hivos (1968) vanuit de humanisten. Bepalende factoren waren (i) de nog enigszins verzuilde samenleving, waardoor de legitimiteit van deze clubs gegarandeerd was; (ii) de in Nederland populaire ideologie van het maatschappelijk middenveld (MMV) als actieve intermediair tussen individu en staat (die zorgde voor emancipatie en ontwikkeling); (iii) de politieke steun in het parlement; en als belangrijkste element (iv) de financiële ondersteuning door en samenwerking met het ministerie van Buitenlandse Zaken (Buza). Opeenvolgende ministers voor ontwikkelingssamenwerking hebben de kernrol van deze organisaties gekoesterd, omdat ze door hun uitgebreide partnernetwerken vaak dichter bij de armsten stonden dan de overheid.

Doorslaggevend was de beslissing van minister De Koning in 1980 om het Medefinancieringsprogramma (MFP) - dat al sinds 1965 draaide - verder op te waarderen. De nieuwe financieringsregeling voor particuliere ontwikkelingsorganisaties was internationaal gezien uniek. Uitgangspunt was: vertrouwen vooraf op basis van bewezen kwaliteit en rapportage achteraf. Bovengenoemde particuliere organisaties werden toegelaten in het MFP en ontvingen vervolgens een financiële bijdrage voor de uitvoering van hun werk op basis van afspraken op hoofdlijnen over programmadoelstellingen. De vier

medefinancieringsorganisaties (MFO's) kregen een grote mate van vrijheid bij de invulling van hun programma; verantwoording geschiedde achteraf via verslaglegging en programma-evaluaties.

We leven dan in de jaren tachtig; er zijn wereldwijd veel onfrisse figuren aan de macht, repressie en armoede gaan hand in hand. In Nederland heeft de democratiseringsstrijd van de jaren zeventig zijn sporen nagelaten in het OS-beleid: de strijd tussen dominee en koopman is voorlopig beslecht en de dominee voert de boventoon. Opeenvolgende CDA en PvdA ministers zetten mensenrechten en democratisering hoog op de agenda. Dat gold vooral in landen die buiten de bilaterale sfeer vielen en waar Buza geen samenwerkingsrelatie mee kon hebben. Daar boden de MFO's uitkomst: met hun lokale partnernetwerken waren zij het aangewezen kanaal om aan de democratiseringsagenda te werken. Er wordt een aparte financieringsfaciliteit geopend¹. CDA-kamerlid Aarts zorgt met een breed gesteunde, historische motie² voor de verankering van deze faciliteit in het beleid. Formeel gaat het om een begrotingspost, maar iedereen weet wat dit politiek betekent. Kort en bondig: MFO's zijn complementair aan de overheid, zij werken met groepen en organisaties in landen waar de Nederlandse regering zich niet wil of mag engageren, en daar geeft Buza additionele middelen³ voor. Het was een partnerschap *avant la lettre*. De MFO's konden dingen doen in ontwikkelingslanden die voor de Nederlandse overheid te omslachtig waren of gevoelig lagen. Deels ging het om directe armoedebestrijding met de voeten in de modder – de MFO's werkten hoofdzakelijk via lokale organisaties, veelal kleinschalig en dicht bij de bevolking. Maar de grote meerwaarde zat hem in de samenwerking tussen de MFO's en groepen/bewegingen die voor sociale en politieke verandering in hun land ijverden. Het heette maatschappij-opbouw maar het was geen neutrale zaak: het ging om de versterking van de veranderkracht in de samenleving (de '*change agents*') en dat betekende soms regelrechte steun aan (doorgaans radicale) tegenkrachten. Het stimuleren van en vormgeven aan deze *countervailing power* was een expliciete doelstelling in het werk van de MFO's.

De praktijk van de MFO's in die jaren omvat een bonte verzameling van activiteiten gericht op financiële en politieke steun (via beleidsbeïnvloeding in Nederland) aan processen van democratisering in de meest hardnekkige situaties – van de strijd tegen Pinochet in Chili tot de anti-apartheidsstrijd in Zuid Afrika, van sociale bewegingen in Midden Amerika tot arbeidersparticipatie in Brazilië. Gezaghebbende internationale leiders van nu, denk aan Desmond Tutu, Lula da Silva en vele anderen op de ledenlijst van *The Elders*, waren vanzelfsprekende ankerpunten en (gespreks)partners van de Nederlandse MFO's. Er was (nog) geen sprake van *logframes* en er was geen garantie op resultaten; met de kennis van nu kunnen we echter zeker vaststellen dat het MMV in die tijd op cruciale momenten mensen en groepen steunde die vorm hebben gegeven aan historische veranderingen.

Bruisende jaren

Begin jaren negentig wordt het eerste grote onderzoek gedaan naar de efficiëntie en effectiviteit van de particuliere ontwikkelingssamenwerking. Deze zogenaamde Impactstudie is opgezet in opdracht van de MFO's, onder voorzitterschap van (inmiddels) ex-minister Jan de Koning, ter gelegenheid van het 25-

---

¹ De zogenoemde Categorie III-c fondsen

² Motie nr. 18350, 1984

³ Additioneel t.o.v. de bijdrage in het MFP

jarige bestaan van het Medefinancieringsprogramma (MFP). Het eindrapport is positief over de betekenis van het programma, vooral ook met betrekking tot de resultaten op het terrein van sociaal-economische programma's gericht op armoedebestrijding. Er is ook een reeks kritische kanttekeningen die de MFO's in de daaropvolgende jaren een volle hervormingsagenda opleveren. Toenmalig OS-minister Jan Pronk reageert positief op het rapport en prees de MFO's voor hun zelfreflectie, maar onderschreef ook de kritische punten.⁴

De jaren negentig brengen al met al een nieuwe dynamiek in de particuliere ontwikkelingssector. Met de val van de muur en de 'overwinning van het vrije Westen' veranderen de geopolitieke loyaliteiten van Westerse landen. Het is niet meer nodig om regelrechte dictators in je vriendenkring te hebben; overheden in OS-landen moeten nu een beetje fatsoenlijk worden. *Good governance* wordt een issue, het begrip *civil society* doet zijn entree. *Checks and balances*, *accountability*, en duurzaamheid worden belangrijke trefwoorden. Tegelijkertijd breekt het marktdenken overal door. De overheid hoeft niet alles zelf te doen: ze moet het steeds meer overlaten aan private partijen. Dit leidde wereldwijd tot een opleving van NGO's.

Nederland is geen uitzondering. Terwijl de waardering voor de Nederlandse NGO's (MFO's) doorzet en de financiële steun voor deze organisaties (gekoppeld aan het vaste BNP percentage) verder stijgt, leidt dit nieuwe klimaat m.b.t. 'niet-statelijke actoren' tot een proliferatie van nieuwe, veelal thematisch gespecialiseerde NGO's, die welwillend worden ontvangen door Buza en waarvoor de nodige subsidiepotjes opengaan. Het is een bont gezelschap met een grote diversiteit aan specialismes - van water tot vrouwen, van milieu tot kinderrechten, van mensenrechten tot communicatie/persvrijheid, van vrede tot landbouw. Deze veelal one-issue NGO's zijn handzame, gewilde partners die de verschillende themadirecties van Buza kunnen inzetten om de eigen programma's verder te brengen. Ineens is er leven in de brouwerij, het bruist in het MMV. De nieuwe spelers hadden de charme van de nieuwheid en het comparatieve voordeel van specifieke kennis. De politiek valt als een blok voor hen.

Nieuwe spelers leiden tot nieuwe verhoudingen. De dominante positie van de vier traditionele MFO's komt onder druk te staan en wordt onder minister Herfkens opengemaakt door de toelating van Plan Nederland tot het MFP. Ook de andere nieuwkomers eisen ruimte op. Ondanks de nodige fricties weet men elkaar toch wel te vinden. De MFO's spreken hun steun uit voor deze nieuwe collega's, die zich vervolgens als platform organiseren en met Buza onderhandelen om – analoog aan het MFP - een eigen subsidiekader te krijgen. Het TMF-programma (Thematische Medefinanciering) wordt geboren: een *tailormade*, minder veeleisende regeling dan het MFP, en een vruchtbare bodem voor de verdere ontwikkeling van deze organisaties. Het belang van een florerende civil society voor structurele armoedebestrijding – zowel hier als in het Zuiden – wordt vastgelegd in een uitstekende beleidsnota⁵ van de hand van ambtenaar Pieter Lammers. Een kers op de taart van deze bruisende jaren.

Marktdenken en populisme: de a-politieke jaren

---

⁴ Zie de brief van Minister Pronk van 14 april 1992 aan de Tweede Kamer naar aanleiding van het publiceren van de Impactstudie. (Tweede Kamer, vergaderjaar 1991-1992, 22 300 V, nr. 107).

⁵ Civil Society en structurele armoedebestrijding, de rol van actoren uit het Nederlands maatschappelijk middenveld, Min. Buza, 2001

Het is echter van korte duur. In het eerste decennium van deze eeuw verandert het klimaat: de paarse kabinetten maken plaats voor halfpopulistische varianten (met Balkenende aan het roer) die in toenemende mate de aanval inzetten op OS. De notitie Lammers verdwijnt in een la. Er wordt geput uit een groeiende literatuur die kritischer is over de effectiviteit van OS en die van NGO's in het bijzonder. Het begrip partnerschap leidt bij Buza tot meesmuilende reacties. Wie betaalt bepaalt. Dit destijds veel gehoorde motto zou een ondermijnend effect hebben op de autonomie en *raison d'être* van het MMV: de rol van maatschappelijke organisaties verschuift in de officiële ideologie naar die van 'onderaannemer' van de overheid. Binnen de particuliere organisaties woeden inmiddels stevige discussies over het vergroten van efficiëntie en effectiviteit, en er is een sterkere drang gekomen om het eigen merk te promoten ('branding').

Inderdaad, er waait een forse neoliberale wind in de wereld. In Nederland leidt de dominantie van het marktdenken tot de economisering van de samenleving met een doorgeschoten nadruk op beheersing, meetbaarheid en bureaucratie. Binnen OS komt dit tot uiting in technocratisering: niet de systemen en de machtsverhoudingen die de armoede bestendigen staan centraal maar de korte termijn resultaten en de technische oplossingen. Tegelijkertijd wint het populisme – ook binnen OS – aan kracht. Vermaatschappelijking is het nieuwe *buzz word*. Minister van Ardenne doet de deuren wagenwijd open voor burgerinitiatieven. OS moet populair worden, iedereen kan het, bedrijfsleven en BN-ers hebben er een dagtaak aan. Geheel in lijn met deze trends worden MFP en TMF - twee uitstekende programma's - gesloopt en daarvoor in de plaats komt een nieuwe generieke subsidielij: het MFS-1. Het bevat geen echte beleidskeuzes. Onder het motto 'laat duizend bloemen bloeien' worden circa 60 NGO's - groen en rijp - toegelaten tot het MFS. Een kabinet later klaagt de politiek over de versnippering van de particuliere sector en hekelt minister Koenders de 'hulpindustrie'. Het MMV is kennelijk geen bondgenoot meer, het is een risicofactor geworden in de korte termijn politiek. Koenders zet niettemin dezelfde lijn voort. Zijn MFS-2 is in wezen een herhaling van zetten met een kleine beheersmatige correctie: de nadruk op alliantievorming om in aanmerking te komen voor subsidie.

En zo kon het gebeuren dat het MMV aan het begin van deze eeuw zijn glans verloor. Het MFS-stelsel bracht *full blown* competitie in de sector; de eis m.b.t. eigen middelen⁶ bracht nog meer concurrentie op de charimarkt. Het resultaat was: profilering versus samenwerking, en dus concurrentie in plaats van afstemming. Bewust of onbewust heeft het Buza beleid geleid tot versnippering, verdeeldheid en afbrokkeling van de sector. Geen gezamenlijke visie⁷, geen gezamenlijke strategie jegens Buza, geen vuist. En zo kon het gebeuren dat het MMV in de afgelopen jaren de ene na de andere bezuiniging moest incasseren zonder dat dit via maatschappelijke reuring kon worden gekeerd.

Binnen de particuliere sector leidden deze confronterende ontwikkelingen tot de nodige discussies. Brancheorganisatie Partos trachtte een proces van zelfreflectie aan te zwengelen waarbij twee elementen centraal stonden: de interne kwaliteitsbewaking (geen schandalen over salarissen e.d.) en het marketing- en communicatiebeleid van de MMV-organisaties (versimpelde boodschappen gekoppeld aan de belofte van eenvoudige oplossingen). Dit laatste punt kreeg vervolgens veel aandacht

---

⁶ Om in aanmerking te komen voor MFS-subsidie moesten aanvragers minstens 25% eigen middelen inbrengen.

⁷ Branchevereniging Partos formuleerde een gemeenschappelijk visiestuk maar dat werd onvoldoende uitgedragen door de sector.

in de OS-media (zoals ViceVersa); het debat ging eigenlijk meer over ‘framing’ dan over het scheppen van te hoge verwachtingen en de kwalijke gevolgen daarvan. Het is de vraag of deze endogene krachten sterk genoeg zijn om een fundamentele herbezinning en herschikking van het MMV te realiseren.

De wereld dichtbij

Ontwikkelingsorganisaties staan nu voor een existentiële keuze. Kiest men voor de symptoombestrijding en eilanden van ontwikkeling of kiest men voor bestrijding van de oorzaken en echte verandering? Gaat men door op de ingeslagen weg van ‘klein maar fijn’ en goeddoenerij – hoe nuttig dat ook moge zijn voor de direct betrokkenen – of pakt men de taaie issues van de 21ste eeuw op? Wat ons betreft zal de toekomst van het MMV afhangen van de vraag of het een relevante rol in de nieuwe mondiale verhoudingen weet te spelen.

Er is nog steeds behoefte aan een krachtige rol vanuit ontwikkelingsorganisaties. Immers, geen enkele actor kan in zijn eentje de complexiteit van de huidige wereldproblemen aan. Armoede en ongelijkheid worden bestendigd door wereldwijde processen, en kunnen niet langer geïsoleerd worden gezien. Of het nou gaat om de kledingfabrieken in Bangla Desh, oogsten die verloren gaan door klimaatverandering, of corrupte leiders die de eigen bevolking als ‘quantité négligeable’ behandelen, uiteindelijk hebben ons consumentengedrag in het Noorden, onze verspillende levensstijl en het opportunisme van onze buitenlandse politiek er alles mee te maken. Dat brengt (nog meer) verantwoordelijkheid met zich mee.

Ons handelen heeft niet alleen gevolgen voor de armoedebestendiging (of –bestrijding) in het Zuiden, het heeft ook consequenties voor de leefbaarheid van de aarde en voor onze samenleving in het Noorden. Juist in deze eeuw van toenemende verdichting van relaties, verkeer en communicatie zien we de boemerang terugslaan: klimaat, migratie, veiligheid, uitputting van de aarde – het zijn issues die steeds dichterbij komen en ons direct raken. Het zijn issues met een mondiaal karakter maar het zijn ook *onze* issues. Vanzelfsprekend moeten ze in internationaal verband worden opgepakt, maar dat wil niet zeggen dat we ze moeten overlaten aan de onzichtbare en oncontroleerbare krachten van het VN-spel. Want daar zijn de gevolgen te persoonlijk voor.

Het lijkt allemaal een brug te ver, onbereikbaar en te complex voor de doorsnee burger, maar dit is nou juist de cruciale uitdaging. Eénrichtingsoplossingen (we brengen geld en deskundigheid naar arme landen) voldoen al lang niet meer, armoede en andere mondiale problemen kunnen alleen worden aangepakt als we zelf in het Noorden ingrijpend veranderen. Werken aan verandering hier is nu – meer dan ooit – een randvoorwaarde voor verandering daar. En dan zitten we ineens wel erg dicht bij de burger. Waar het om gaat is het leggen van verbindingen tussen de bredere issues in de wereld en onze samenleving. Waar het om gaat is het besef dat iedere speler – van burger tot overheid – verantwoordelijkheid draagt en dat ieders handelen telt voor een verandering van *the big picture*. Het gaat om moraliteit en zingeving, maar ook om verlicht eigen belang.

Er ligt natuurlijk ook een verantwoordelijkheid in het Zuiden zelf. Extreme armoede is in het afgelopen decennium gedaald, mede door de snelle economische groei in een aantal landen zoals China en India, Nigeria, Indonesia en Pakistan. Niettemin is het armoedevraagstuk nog steeds het grootst in deze

landen. De economische groei gaat immers gepaard met toenemende ongelijkheid, sociale spanningen en beperking van grondrechten. Ook in lage inkomenslanden is armoede het resultaat van uitsluiting, onvrijheid en scheve machtsverhoudingen. Het is dus essentieel dat de binnenlandse oorzaken van armoede en ongelijkheid worden aangepakt. Bij gebrek aan goed functionerende democratische systemen vervult de lokale civil society de rol van checks and balances en aanjager van verandering - via burgeractivisme, het opeisen van 'transparency & accountability', via lobby en beleidsbeïnvloeding in eigen land.

In de afgelopen decennia zijn lokale NGO's sterker en weerbaarder geworden, ook mede door de actieve ondersteuning van Noordelijke maatschappelijke organisaties. Het Nederlandse MMV heeft daarbij voorop gelopen en werd internationaal geroemd voor zijn gewaagde keuzes en flexibele donorgedrag (*good donorship*). De relevantie van die donorrol is nu aan erosie onderhevig, omdat het donorlandschap fors is uitgebreid en lokale partnerorganisaties steeds meer hun eigen weg naar donoren vinden, zonder tussenkomst van het MMV. De Zuidelijke NGO's hebben nu meer behoefte aan kennis, netwerken en (Noordelijke) partners die met hen willen optrekken in gezamenlijke programma's, campagnes en strategieontwikkeling.

Nieuwe wegen

Welke nieuwe wegen moet het MMV gaan bewandelen om in de toekomst nog een relevante rol te spelen? Of is er eigenlijk geen toekomst meer voor deze organisaties nu anderen hun kernrol goeddeels hebben overgenomen? De middelen worden schaarser en dus moeten er prioriteiten worden gesteld. Tenminste, als je uitgaat van het bijdragen aan *systemic change*. De klassieke, enkelvoudige donorrol heeft zijn langste tijd gehad. Tegelijkertijd komen er door de toenemende vervlechting van mondiale vraagstukken nieuwe en grotere uitdagingen op het MMV-pad. Waar het om gaat is het vinden van een nieuwe 'identiteit': nieuwe rollen en een hedendaagse visie. Dat vereist een breuk met het recente verleden en een terugkeer naar de kern. Haal de motie Aarts weer van stal en richt je werk op de issues die sociaal-politiek ertoe doen. Werk aan de randvoorwaarden voor systeemverandering en mik op beklijvende effecten.

Wij zien drie kerntaken voor het MMV in de toekomst, bij voorkeur gezamenlijk op te pakken:

(i) Samenwerken in het Zuiden: lokale processen dienen lokaal te worden ingezet en aangestuurd. Voor het MMV is de uitdaging in de meeste lage en middeninkomenslanden⁸ niet (meer) de directe verbetering van levensomstandigheden van arme bevolkingsgroepen maar het bevorderen van herverdeling middels fatsoenlijk sociaal beleid, de ontwikkeling van vangnetten, het invoeren van een rechtvaardig belastingsysteem en de borging van rechten en vrijheid. Dat is een binnenlandse politieke agenda waar de lokale civil society – vakbonden, media, vrouwengroepen, mensenrechtenorganisaties -

---

⁸ Fragiele staten daargelaten

het primaat heeft. Het is ook gevoelige, politieke materie, waar de meeste ambassades hun vingers niet aan branden, en waar weinig fondsen voor beschikbaar zijn⁹.

Daar ligt een taak voor Nederlandse maatschappelijke organisaties¹⁰. Ga met lokale organisaties en bewegingen in zee die werken aan systeemverandering (dat kan op vele terreinen) en richt je op versterking van hun capaciteit met strategisch advies en coalitievorming. Stap uit de enkelvoudige donormodus en denk/doe mee in co-creatie. Moedig innovatie aan en durf programma's gezamenlijk te ontwikkelen en uit te testen. Dat is voor Nederlandse maatschappelijke organisaties moeilijk balanceren tussen verschillende rollen, maar daarom ook de moeite waard.

(ii) Verbind je werk in het Zuiden structureel met activiteiten in het Noorden. De extra meerwaarde van het MMV in deze coalities met lokale partners ligt besloten in de mogelijkheid om in Nederland de verbinding te leggen tussen de strijd daar en ons handelen hier. Vakbonden en NGO's in Kenia die voor vrouwenrechten en fatsoenlijke werkomstandigheden in de bloemenindustrie opkomen maken meer kans op succes als we in Nederland de consument en de bloemenimporteurs weten te overtuigen dat niet-eerlijke bloemen onacceptabel zijn. Ontwikkelingsorganisaties die deze weg bewandelen zijn bondgenoten in internationaal verband omdat ze actief iets toevoegen vanuit Nederland, dat hun partners niet kunnen.

(iii) Richt je blik meer op de eigen samenleving vanuit een mondiaal perspectief. Stap uit het OS-reservaat en zoek verbinding met sectoren en groepen in Nederland die de grote mondiale problemen van deze tijd oppakken. Klimaat en migratie bijvoorbeeld zijn onlosmakelijk verbonden met armoede ginder maar ook met ons welzijn hier; met menselijke waardigheid en met het behoud van de aarde. Geef ruimte aan initiatieven in eigen land die naar alternatieven zoeken met de planeet in het achterhoofd - van alternatieve community currencies tot transition towns -, maar die ook grotere verbanden leggen tussen bijvoorbeeld overconsumptie en klimaatverandering. Gezamenlijke strategieën tussen het MMV en andere sectoren in Nederland (natuur, vluchtelingen, etc.) en coalitievorming liggen hier voor de hand. Aanpakken van deze problemen is immers een enorme uitdaging: het vereist radicale veranderingen in ons denken, in onze productiesystemen, in onze manieren van leven en dus ook in de internationale verhoudingen.

Durf

Dit is werk van lange adem. Financiering kan nauwelijks worden opgehaald via publieke fondsenwerving, waar de 'complexe boodschap' nou eenmaal weinig oplevert. De Nederlandse overheid zal daarom de maatschappelijke organisaties met deze toekomstagenda structureel moeten blijven subsidiëren. Dat betekent een langdurig *commitment* vanuit de overtuiging dat deze ontwikkelingsorganisaties in de 21ste eeuw een mondiaal mandaat hebben, en dat zij met hun scharnierrol in Nederland minstens zo relevant zijn geworden als in het Zuiden.

---

⁹ De financiering van lokale NGO's door Nederlandse ambassades bedroeg 9% van hun ODA-middelen per jaar. Slechts 11% hiervan was bestemd voor civil society building. Zie IOB 2014, Useful Patchwork – Direct Funding of Local NGOs by Netherlands Embassies 2006-2012.

¹⁰ Ref. AIV rapport nr.80, 2012, Ongelijke Werelden

In het huidige tijdsgewricht lijkt deze oproep voor voortgaande subsidiering bijkans naïef. Toch gloort er licht. Minister Ploumen heeft het aangedurfd - na de voorgaande jaren van technocratische OS - om het roer om te gooien. Zij erkent gelukkig de meerwaarde van de politieke rol van het Nederlandse MMV en wil partnerschappen aangaan met organisaties die bedreven zijn op het terrein van lobby en beleidsbeïnvloeding. Dat is een goede zaak, maar het is natuurlijk zorgelijk dat deze stap gepaard gaat met een ongekennde bezuinigingsoperatie op internationale samenwerking en op het MMV in het bijzonder.

Het MMV is dringend toe aan een inspirerende visie. Voor de organisaties die straks als Buza-partners worden aangemerkt ligt er een uitdaging van formaat: tegenspraak bieden waar nodig en onverschrokken de nieuwe richting uitdragen. Dit is niet zonder risico; gesubsidieerde organisaties zijn kwetsbaar en afhankelijk van de politieke waan van de dag zoals al eerder werd betoogd. Het is daarom toe te juichen dat het begrip partnerschap weer met enige trots door de bewindspersoon wordt omarmd. Daar moet het MMV zelfbewust op ingaan en er weer een zinnige inhoud aan geven. Het is een kans om de nieuwe identiteit van het MMV toekomstbestendig te maken: gesubsidieerd en toch autonoom, partner en toch fundamenteel kritisch. Ook in eigen land.